

בהרה

גליון קנב
פר' קורח
תשפ"ג לפ"ק
שנה ד'

אור הנבירה
הפנימית בדרך
הבעש"ט הק

י"ל ע"י ממלכת "אש החסידות" העולמית - בית הוצר להפצת אור החסידות

דוקס לעי"נ הגר"צ רבי משה כ"ד זיסקי"ל זצ"ל אב"ד טורדא

עבודת יום השישי

טועמיה: חשיבות השינה בערב שבת קודש

ה'יש' ל'אינ'

היכל המגיד ממעזריטש: מחלוקת בין הנהגת ה'יש' להנהגת ה'אינ'

עבודת הכירורים

אש העבודה: העבודה הקשה הממתנת עלינו בדור אחרון

חסידים היוהרו בדבריכם

תנו רבנו מעשה: מה שגרם החסיד בדבור אחד מיותר של מחלוקת

דבר המערכת

סוד שבסוד!

ככל שמתקרבים יותר לימות המשיח, מתברר אור התיקון בעולם. אנשים בזמננו לא אוהבים פירוד, מבקשים אחדות.

בימות המשיח יתגלה כי כל השיטות וכל הזרמים ההולכים בדרך התורה והמצוות, מרכיבים יחד שלימות אחת של מלכות ה', כל אחד בדרכו.

לפנינו רעיון נחמד שנכתב ע"י כמה מבעלי המחשבה בדור אחרון (ראה בספר תרשיש שהם וישפה, וכן מובא מהגרי"א ווינטרויב) אודות מאמר הכתוב 'נורה יוצא מעדן' - זהו האריז"ל המשקה את תורת רשב"י, להשקות את הגן - הוא מהרה"ו, 'משם יפרד והיה ראשים' - אלו הם ארבעת מפרשי תורת האריז"ל שהכניסו את האור לתוך הכלים של פרי"ס - פ"ש ר"מ ד'רוש ס"ה.

הרש"ש לקח את חלק ה'פ"ש' של תורת האריז"ל והכפיל אותו עשרת מונים בפרטי פרטים.

הגר"א נטל את חלק ה'רמז' של תורת הקבלה, כמו שכתבו תלמידיו (הקדמה לספר תולדות יצחק ה"ג) שדרבו לקשר כמה ענינים בדרך הרמז.

הרמח"ל התעסק בחלק ה'דרוש' של האריז"ל, לדרוש כל ענין ולפרשו בסוד ההנהגה העליונה כנודע.

והבעש"ט גילה בעולם את ה'סוד' של תורת הנסתר, את הנשמה הפנימית, את חלק ההתקשרות והדביקות להשי"ת שיש בתוך הכוונות והיחודים.

ארבעתם חיו בתקופה אחת, לפני התחלת המאה השישית - ה'חצות' של האלף השישי, שאז מתחיל להתנוצץ אורו של משיח. כל אחד התעסק עם הדרך שלו בכל התוקף, ובזמננו כאשר כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים עבודתנו לקבץ הכל לשלימות אחת, ומקבלים דין מן דין, כהכנה לאורו של משיח.

מה היתה המחלוקת סביב הקטורת?

עבודת הקטורת טומנת בתוכה עבודה שמקשרת את הגשמיות עם הרוחניות, וזה לא מתאים לכולם. כל אחד צריך לדעת את המקום שלו

נהורא מערי"א

מתוך החושד' דייקא. ויש יהודים שהקב"ה רוצה מהם דוקא 'מנחה' שמגיע לאחר שבע שעות רצופות של לימוד.

אלו הם שני סוגים: כהנים ולויים. וגם בשאר שבטי ישראל קיימים שני סוגים של נשמות, יש שנשמתו משורש קין ועבודתו להתעסק ברע ולברר משם את הטוב, 'דאי טב - לית טב מינה', ויש שנשמתו משורש הבל שעבודתו להתעסק בטוב בלבד.

עבודתם של כהנים הוא לקדש את הגשמיות, להקריב בהמות, לאכול בשר ולשתות יין, ודוקא עבודה זו מעלה ריח ניחוח יותר מכל עבודה אחרת.

לעומתם היא עבודת הלויים, שומרי משמרת הקודש, השקועים כל-כולם ברוחניות.

מי שנכנס לבית קדשי הקדשים - היה אהרן הכהן בלבד, כי כדי להגיע למקום המקודש ביותר, אי אפשר אלא דרך תשובה, דהיינו גילוי הטוב שבתוך הרע ובירורי הגשמיות שעל ידם עולה ריח ניחוח לה', ולכן הביא את הקטורת והניחם בין בדי הארון, כי הקטורת רומז על הריח העולה דוקא מתוך הסמננים הגשמיים. 'קטורת' הוא לשון 'קשר' ותפקידו לקשר הגשמיות עם הרוחניות.

קורח נתאוה להתעסק בקטורת. הוא רצה להגיע למדרגה הגדולה הזאת, אך לא ידע כי 'קטורת' שבגמטריא תשובה היא בחינת 'וירח את ריח בגודי' שעולה דוקא מהחוטאים העוסקים בתשובה.

זהו עבודתו של 'בעל תשובה' שיכול לגלות את הטוב שבתוך הרע, ואת ניצוצות הקודש שבתוך הגשמיות. ולכן דוקא אהרן שנכשל לפי דרגתו בחטא העגל נבחר להיות 'כהן גדול', ולא משה רבינו שהיה כולו טוב.

וידועים דברי המדרש (במד"ר יח, ח): קרח שפיקח היה מה ראה לשטות הזה, אלא עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה עומדת הימנו, שמואל ששקול כמשה ואהרן, עשרים וארבעה משמרות עומדות מבני בניו שכולם מתנבאים ברוח הקודש, אמר, אפשר הגדולה הזו עתידה לעמוד ממני ואני אדום, ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה.

קורח ראה שצאצאיו ישיגו מעלתו של אהרן הכהן, שהרי שמואל היה שקול כמשה ואהרן, ואינו צריך להגיע לכך על ידי תשובה דוקא. אך לא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה, ורק על ידי כך זכו לכהונה. גם שמואל הנביא נתחייב מיתה מחמת שהורה הלכה בפני רבו, ורק משום שנתעלה אל למעלה מן הדין ע"י עומק התשובה זכה לשער החמישים.

להרחבות ומראי מקומות - ראה "אש הפרשה"

שתי תנועות יש בעולם, זו הפוכה מזו, וצריך לשלב שתיהן כאחת: עמוד העבודה ועמוד התורה, הצדיק והחכם, דחיל חטאין ובר אוריין, האור והכלי, הפנימיות והחיצוניות, כהנים ולויים, אהרן וקורח, הלל ושמאי, אלו מלאכתם בחסד ואלו בגבורה, ושניהם שקולים כאחד.

קורח היה שר התורה בדורו (פרי צדיק, קורח אות ח) וזאת היתה טעותו לפי הנהגתו בפרשתינו (קעו). שניסה להגביר את הכלי על האור, כי כל אחד צריך לדעת את תפקידו ושליחותו לצורך בנין העולם, ולא לנסות להגביר חלק אחד על חברו.

מחלוקת קורח נסתבבה סביב 'עבודת הקטורת', שהיתה נתונה במחלוקת, שנים אוהבים בה, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי.

כדי להבין הענין יש להקדים, כי כדי להגיע לעבודתו של הכהן גדול, אי אפשר אלא על ידי עבודת התשובה. יהודי העובד את בוראו בשלוה ובמנוחה, בלי נפילות וכשלונות, יכול להתעלות מאוד מאוד, אבל זה מסתיים בשלב מסוים שאי אפשר לעלות יותר, מלבד על ידי כשלון. המסך וההגעה למקום שאפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד בו.

אף אחד לא מתבקש להתעסק בבוץ, אבל בדיעבד כאשר כבר שקוע שם, יכול לדלות משם מטמוניות שאי אפשר לשלוף במקום אחר, וכולנו מוצאים את עצמינו בבוץ, כל אחד עם הבוץ שלו.

המרגליות היקרות טמונות דוקא בעובי האדמה, והשי"ת שולח אותנו להוציא ניצוצות יקרות מתוך המעמקים.

יש נפשות השייכות לסוג הזה, ונשלחו לעולם כדי להתמודד עם כשלונות, נפילות, כסיונות, והם חוזרים עם אוצרות מלאים.

יש יהודי שנסרף לו היום עם הבלי עוה"ו, סדרי הלימוד לא הצליחו, והנה מוצא את עצמו ב'מנחה'. וחושב לעצמו: איך אני מתפלל עכשיו 'מנחה'? איך אני מעיז עכשיו לסגור את העינים ולהתפלל בדביקות כאילו הקב"ה לא יודע מה עשיתי היום?

והוא מתחזק, מתעלם מכל הסברות הללו, ומתפלל מילה במילה, בכוונה, בדביקות, מתוך הרגשה פנימית שהוא יהודי בכל מצב ובכל זמן, והוא אהוב לפני המקום בכל מצב ובכל זמן.

המצב התקוע שלו הביא אותו למצוא בקרבו מטמון, אוצר ששמו 'יהודי', ולקבל דוקא משם הבנה חדשה במהות היהודי.

'מנחה' כזה כבר לא היה להשי"ת הרבה זמן! ה'לב נשבר', ה'קרעכין', המקום הפנימי שמתוכו בקעה המנחה הזאת, חשובה להקב"ה עד מאוד. ונמצא א"כ כי הרע הוליד טוב, והטוב היוצא מתוך הרע, עדיף מהטוב המוחלט, בבחינת 'יתרון האור

הרה"ג רבי משה רויטמאן שליט"א
ראש ישיבת 'בני היכלא' וממשיפי 'אש החסידות'

חסידים היוזרו בדבריהם

כבר מקדמת דנא היתה שעת חליצת התפילין לשעה אחת של קורת רוח בבית הכנסת של העיירה, שעה שבה החדשות פורחות באוויר, ומזמינות דיונים 'רציניים' ולעתים אף לויכוחים קולניים העולים ויורדים כתנועת הרצועה הסובבת את בית התפילין, להבדיל. זר כי יקלע למקום כסבור יהיה כי מדובר באסיפת חירום רבת משמעות שעלולה לחרוץ גורלה של מדינה שלימה.

הפעם היה הוויכוח סוער עד לשמים ורדוד עד לעפר. ברוח המחלוקת שנתגלעה בין חצרות הקודש סאדיגורא וטריסק, התוכווחו שני צעירים משתי החצרות, וכמנהג חסידים-שוטים עסק הדיון ב'איזה רבי גדול יותר', עד שיצאה תקלה מתחת ידיהם, כנהוג בוויכוחים כגון אלו.

וכמאמר המגיד מטריסק עצמו בספרו הקדוש 'מגן אברהם' - בפרשתנו, פרשת קרח: "מי שמחזיק במחלוקת שלא לשם שמים, בכדי ליקח לו גדלות והתפארות, על ידי זה נעשה בבחינת 'עינו הטעתו'...".

תוך כדי חילופי דברים של בוז ועלבון במלאכי אלוקים, הזדעק אחד מהם בלהט שיצא מכלל שליטה, וכשידו אוחות ברצועות הקדושות: "הריני נשבע בנקיטת חפץ קדוש זה, כי מורי ורבי הקדוש מטריסק לא נופל בגדולתו מאומה מרבך אשר בסאדיגורא!...".

שעה קלה עברה עד שהבין הצעיר, כי רוח טטות עברה בו כאשר נשבע על דבר שכל-כך נשגב במינתו, שכן מי הוא שיבין במעלות קדושים וטהורים. "יתכן ועברתי על עון חמור של שבועת שווא" - פעמו בו רגשי חרטה. אובד עצות וסוער-נפש נחפו ויצא אל דרכו, לבקר בהיכלו של רבו הרה"ק המגיד רבי **אברהם מטריסק**, מבין שמות הצדיקים בני הרה"ק המגיד רבי **מרדכי מטשערנאביל**, לבקש תיקון לנפשו.

לשמע דבר הדיון והשבועה, ויחרד המגיד חרדה גדולה. הוא הסביר לאיש שיחו: "אכן במידת האבת ה' שווים אנו במדרגה, הצדיק מסאדיגורא ואני. אולם במידת היראה גדול הוא יותר, לאחר סבלות האימה שהיו מנת חלקו, בנפול עליו מוראה של מלכות הרשעה שהשלכתו לכלא, כשהעלילו עליו עלילות ברשע כביכול הלבין כספים וגנב מאוצר השלטון. באותו זמן, משך למעלה משנה, שעינו אותו בבית האסורים, עבד את קונו מיראה ועלה מעלות רמות ביותר במידת זו".

מיסודות משנת החסידות היא 'העלאת המידות לשרשן', כלומר, השימוש ברגשות לצורך גבוה. שהרי לא נבראו הרגשות אלא כדי לעבוד בהם את ה', ביניהם רגש הפחד, שלא נברא אלא כדי להשתמש בו ליראת ה'. אלא שאל היהודי בעולם הזה, שכולו העלם והסתרה, נשלח אותו רגש קדוש כשהוא מסתתר תחת מעטה של יראה חיצונית. ואולם, החכם שעניו בראשו, מתבונן אל מאחורי הפרגוד, וחודר אל המטרה שלצורכה נפל עליו הפחד, ליראה את ה' הנכבד והנורא, עד שהפחד החיצון הולך ונמוג.

וכמו שנאמר ב'דגל מחנה אפרים' (פר' שמות): "וכאשר שמעתי בפיפוש מאדוקי אבי זקני (מגן הבעש"ט) זללה", כי כשאדם מדבק עצמו ליראה פנימית אזי יתפרדו כל פועלי און" (עיי"ש עוד, ובפר' בלק, וראה עוד: כתר שם טוב אות רז; צוואת הריב"ש אות פז).

כן עשה הרה"ק רבי **אברהם יעקב מסאדיגורא** באותם ימים קשים שעברו עליו. וכדרך שסיפר אביו הרה"ק רבי **ישראל מרוזין**, על רבינו הבעל-שם-טוב הקדוש, כי בימי התבודדותו ביערות העד שבאוקראינה, בא לפניו פעם אריה, שעה שעמד להתפלל מנחה, והוא

נאחו חרדת מוות. אולם עלה בדעתו כי אריה"ה אותיות ירא"ה, והוא נתמלא יראת אלוקים, והמשיך בתפילתו למרות פיו הפעור של הארי, שצעד לפניו אחוז טרף. משסיים את התפילה, וישא עינו וירא והנה הארי מוטל לצדדים, שסוע לגזרים.

והוסיף, כי בכך פירש הבעש"ט את הכתוב (מלאכי ב, ה) 'זאתנם לו מורא ויראני ומפני שמי נחת הוא', הקב"ה נותן מורא לאדם, כדי שיתמלא יראה ממנו יתברך.

כעבור זמן מה נפל דבר בישראל. בני בלעל הלשינו בפני השלטון הסובייטי על המגיד מטריסק, כביכול מסית הוא את שומעי לקחו נגד המלוכה, כהוכחה לכך טענו כי הוסיף מילים בנוסח הקדיש: "ויצמח פורקניה ויקרב קץ משיחיה" - כמנהג החסידים ובתוספת תיבת 'קץ' - כנוסה אבותיו לבית טשערנאביל, ומכאן, הביאו ראייה, שהוא מסית להביא קץ על השלטון הרוסי...

היה זה בערב חג הסוכות, כשבאו השוטרים לעצור את הצדיק. השתדלו אפוא עסקני החצר והצליחו לדחותם עד לאחר החג. ביתניים נטלו עמם לערבוך כתבי יד שהיו לו בירושה מרבינו הבעל-שם-טוב הקדוש. הצטער אותו צדיק צער רב על הכתבים שנלקחו ממנו, ומשראו החסידים כי הדבר מפריע לו יותר מצרת המעצר עצמה, נעשו מאמצים רבים והכתבים הוחזרו אליו במהירות.

לאחר החג באו ועצרוהו. ואולם, על מנת להפריע לחסידים במאמצי השחרור, הפיקו השלטונות לקחים ממאסרי צדיקים בעבר, והפעם העלימו את מקום מעצרו, באיזה כלא הוא.

ובחצר הקדוש טריסק תאניה ואניה. חסידים מתהלכים בפנים נפולות, מהם ששופכים צקון לחשם בתפילה לה' שיחלץ את הצדיק ממצוקתו, מהם המקבלים על עצמם קבלות טובות לזכותו. היו גם שיצאו על פני ערי המבצר, לבנות למצוא קצה חוט אודות תעלומת מקום מאסרו. גם בכל תפוצות ישראל, בכל מקום אשר דבר מעצר הצדיק מגיע התקלחו רבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, מתחננים לקרוע את רוע הגזירה.

בוקר אחד, קמה זוגתו הרבנית הצדקנית משנתה, ותפעם רוחה. 'חלום חלמתי', סיפרה לחסידים הדואגים, 'כי בעלי הקדוש נמצא בכלא סלאוויטא'.

בחופזה יצאו כמה חדורי מעש לעיר סלאוויטא, ומשאכן נודע הדבר כי הצדיק אסור שם, עשו כל השתדלות אפשרית, עד שבחסדי ה' הצליחו לשחררו. השמחה הרקיעה שחקים, ואנחת רווחה נשמעה מפי כלל ישראל. צדיק מצרה נחלץ.

משיצא אמר המגיד למקורביו: "כל התלאה הזאת באה אלי, לאחר שאותו חסיד נשבע כי שווה אני בגדולתי להרה"ק מסאדיגורא, על כן נגזר עלי לסבול כסבלו, כדי שאפילו למדרגה הרוממה ביראה, כמוהו".

הלא היא היראה עליה כתב אותו צדיק עצמו, בספרו הקדוש 'מגן אברהם', בפרשתנו, פרשת קרח:

"והנה 'שמים' מרמז ליראת שמים כמו שכתוב (דניאל ד, לא) 'עיני לשמיא נטלית', וכתבי (ישעי' מ, כו) 'שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה', 'צצריך האדם לישא עינו למרום ולראות שיש בורא עולם שברא כל העולמות והנבראים, וראו - הוא 'ראיה' שהוא אותיות 'יראה', שעל ידי זה יהיה לו יראה משמו יתברך, במה שיתבונן שהוא קל גדול ונורא'."

לרגל יומא דהילולא דהרה"ק המגיד מטריסק ז"ע ב' תמוז עפ"י: מזקנים אתבונן; אביר הרועים

טועמיה טעימה לכבוד שב"ק
מאוצר ספרי 'אש השבת'

חשיבות השינה בערש"ק

במאמרים הקודמים נתבאר שיש בערש"ק שלוש עבודות:

האחת - להוריד הטומאה ולהסיר הקליפות שנעשו מדברים האסורים בשלושת חלקי 'מחשבה דיבור מעשה' על ידי תשובה ותיקונים.

השנית - להתקדש ולהכשיר את שלושת חלקי הנפש 'מחשבה דיבור מעשה' שיהיו ראויים להארת הנשמה יתירה, בפרט צ"י הרחיצה והטבילה בערש"ש.

השלישית - להעלות קליפת נוגה המתכללת בערש"ש בצד הקדושה.

זהו ג"כ הענין שהפליגו צדיקים בגודל מעלת השינה בערש"ק.

כי עיקר העבודה בערש"ק הוא להתעסק בעניני גשמיות שנכללים בבחי' נוגה ולכוין בהם להעלותם לצורך גבוה לכבוד שב"ק.

וכתב הרה"ק מקאמארא ז"ע בספר **שולחן הטהור** (סי' רג סעי' ג): מן הראוי לישון בערב שבת, וכך מנהג כל הצדיקים. ואמר הצדיק **רבי משה לייב** [מסאסוב]: **מי שיש לו נשמה כשרה, ישן בערב שבת**. עכ"ל.

וראה בספר **דברי אהרן** (מנהגי קארלין, עמ' רטו): בשם רבי שלמה קארלינער ז"ע, על ג' דברים **צריך מסירות נפש** בערש"ק, לעבור הסדרה שמו"ת, לישן, ולגוזו הצפרנים.

עוד מובא בספר **שלשה שריגים** (עמ' עב) וז"ל: הרה"ק מצאנו אמר בשם הרה"ק **הרבי רבי מנחם מנדל מרימנוב** זצ"ל, שחיוב גדול לישון בערב שבת קודש.

עוד מובא בספר **מאמר יחזקאל** (ח"א עמ' קמא): מקובל מפי חסידים ואנשי מעשה, מאמר הרה"ק [רבי יחזקאל] מקאזמיר ז"ע, **בדשינה של ערב שבת מקבלים את הנשמה יתירה של שבת קודש**.

כיוצא בזה כתב **ב'ספרן של צדיקים'** (מערכת הרי"מ מקאזניץ) וז"ל: רבינו אמר בשם **הרב הקדוש מלעכוויטש**, מי שאינו ישן בערב שבת בצוהרם, הוא אוכל בליל שבת קודש א וויטשערי [א-רוחת ערב], רצה לומר שאינו נקרא סעודת שבת.

ולפי האמור יש ליישב מה שכתב בספר **דברי תורה** להרה"ק ממונקאטש (ח"ט אות יג) בשם **המגיד ממעזריטש** שהיה מוסיף לעשרת הדברות את הענין של שיהיה בערב שב"ק מחמת גודל חשיבותו [וכן מובא בשם **התורת חיים** מקאסוב]. ולפי הנ"ל נכלל בדיבור של 'זכור את יום השבת לקדשו' כי בלי השינה נדמה ליום חול.

וכה כתב בספר **משמרת שלום** להרה"ק מקוידנוב (פכ"ד הע' ט): **מהר"מ ז"ע מלעכוויטש** היה מדקדק מאוד לישן שינת הצהריים מעט בערש"ק, **שגם זה הוא מכבוד ש"ק**, שיהיה לו דעה צלולה לקבלת שבת.

ושמענו מפי כ"ק אדמו"ר **מתולדות אברהם יצחק** שליט"א בשם רבו **ה'אמרי חיים'** מוויזניץ ז"ע, שנהגו חסידים ואנשי מעשה שלא לישן בליל שב"ק, כי 'ישומר שבת' צריך לשמור על השבת ואין יוכל לישן, ולפי שיסד הבורא ית' ברייתו של עולם, דברשיא שחוקא והדר נהורא (שבת עז:), שהלילה קודמת ליום, וכיון ששבת קודש כולו יום ואין בו בחינת לילה כלל, בבחינת 'יום שכולו שבת', לכן הקדימו את שינת השבת בערש"ק שאז הוא בחינת 'יום דשבת' דהיינו בחינת שבת בסוד ובהעלם, כי אז היא בחינת הלילה של שב"ק.

נשמת הבל התחלקה בין משה לקורה

'קין והבל' הם שתי נפשות אשר תיכף בתחילת הבריאה נחלקו ביניהם מי שולט על העולם, ומחלוקת זו ממשכת עד היום

ידוע כי ישנם שני סוגי נפשות:

הסוג הראשון שייך לאותם נשמות טהורות שנחצבו משורש גבוה, אין להם אלא ארבע אמות של תורה ותפילה, מעולם לא נתקלו בניסיון, לא טעמו טעם חטא, הם נמשכים מאליהם ללימוד התורה ועבודת ה', ופניהם מאירים בנועם אור עליון.

הסוג השני שייך לנשמות העוברות טלטלות עזות בנפשמ. שבע יפלו, ועוד טרם יקומו, ירגישו נפילה נוספת. כל תפילה נדמה בעיניהם כהר, כל שעה של לימוד תלויה במאבק קשה, כל יום מבשר להם על ניסיון חדש.

הסוג השני יגיע גבוה יותר - באם אכן יצליח להתגבר על היצר הקשה שלו, אך הוא מלא קנאה על רעהו היושב בנחת בהיכלה של תורה בלי ניסיון ובלו היצר הרע הגדול שהוא נאלץ להתמודד איתו.

עשו הרשע היה שייך לסוג השני. אילו היה מצליח להתגבר על יצרו הגדול - היה זוכה לכוכרה, אך בפועל לא הצליח להתגבר, והיה שוטם את יעקב אחיו שהיה יושב באהלי שם ועבר ושקוע בתורה.

כיון שנכשל עשו, קנה יעקב את הבכורה מאיתו, ומאו ואילך מוטל על יעקב לעבוד את בוראו בשתי עבודות הללו גם יחדיו, גם בסוג הראשון אשר נולד בו בקדושה וטהרה, וגם בסוג השני אשר קנה מיד עשו אחיו, דרך מלאה מהמורות, זרועה אבני נגף, אך בסופה ממותין השכר הגדול - לפום צערא אגרא.

ואכן מיום קבלת הבכורה, פתח יעקב במסע תלאות בו נרדף על ידי עשו ולבן, ולאחר מכן לקיחת דינה ומכירת יוסף, כי זה חלקו אשר קנה מיד עשו אחיו, כדי להגיע על ידו אל הבכורה.

אלא שזה לא התחיל בעיקב ועשו, וכבר ביום הראשון לבריאית העולם (עי' ספר הפליאה ד"ה ועתה) כבר עמדו קין והבל ונלחמו ביניהם על נחלת העולם, זה טוען כולו שלי וזה טוען כולו שלי.

קין - הבכור, היה דומה לעשו, כולו גבורות וקשיים. ואילו הבל אחיו, היה דומה ליעקב הקטן, איש חלק אשר כולו חסדים.

קין ועשו, אילו היו מתגברים על יצרם, היו מגיעים גבוה מאוד, אלא שהיצר התגבר עליהם והכניע אותם תחתם (שער הגלגלים טו).

גם קורה היה שייך לשורש הזה של נשמת קין, ואילו משה היה מנשמת הבל.

כאן בפרשתינו חוזרת על עצמה מלחמתו של קין עם הבל ומאבקו של עשו עם יעקב, בדמותה של מלחמת קורה וכל עדתו.

'קין' הוא בחינת ישות וגאווה, ואילו 'הבל' הוא בחינת ביטול וענוה, וכדאיתא בזו"ר (בראשית לג): קין בא בגסות הרוח והבל בנמיכות הרוח.

לפיכך גם קין וגם הבל יש בהם חלקים טובים וחלקים רעים, כי הגאווה והענוה יש בשניהם מעלות וחסרונות (שם משמואל קורה תר"ע). וגילה הארזי"ל גילויים מבהילים לאורך כל התנ"ך, שנשמת קין נתחלקה לכמה ניצוצות, כי כל אחד יש בו שלושה חלקים - 'נפש רוח נשמה', וחלק ה'נשמה' נתגלגל בנשמת יתרו, חלק ה'רוח' נתגלגל אצל קורה, וחלק ה'נפש' נתגלגל אצל המצרי שהרג משה.

גם נשמת הבל נתחלקה לכמה ניצוצין, כאשר החלקים הטובים של הבל נתעברו בנשמת משה רבינו, שהיה 'ענו מכל האדם'.

וגילה הארזי"ל (שער הגלגלים לו) ש'הבל' יש בו ש"ח חלקים רעים, ול"ז חלקים טובים כמנין 'הבל', ומשה רבינו נטל את כל חלקי הבל, גם הטובים וגם הרעים, ותיקן והעלה אותם, ולכן נקרא שמו 'משה' כמנין ש"ח ועוד ל"ז. אבל קורה נטל את ש"ח חלקים הרעים של הבל, כמנין 'קרח', אשר חלקים אלו רומזים על עונו פסולה.

לאחר זמן הוסיף קורה ונטל גם את החלק הרע של קין - שהוא ענין גאווה פסולה, ולאחר שנתעברה בו רוחו של קין יצא כנגד משה שהיה רוחו של הבל, ועוד האשים את משה רבינו בעון הגאווה - 'מדוע תתנשא על קהל ה', ועל דרך זה מצינו גם אצל דתן ואבירים שהיו משורש קין הרע, וחשדו את משה בהתנשאות יתירה - 'כי תשתרר עלינו גם השתרר', ובעבור זה קיבלו את עונש כאשר האדמה פצתה את פיה לבלעם חיים, כתיקון על חטאו של קין שנאמר בו (בראשית ד, יא) 'ארור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה'.

עבודת הבידודים

על פי משנת החסידות
פרק מ
קבלת יסורים באהבה

אש העבודה

שערים לעבודת הבורא
מתוך העמקה בספרי חסידות

מאוצרות מוה"ר יחיאל יהושע שיינפלד שליט"א
ממשיפיני "אש החסידות"

העבודה הקשה הממתנת עלינו בדור אחרון

"לאחר תקופה ארוכה של ירידות תלולות, הוא מתחזק ואומר לעצמו: לא משנה מה עבר עלי, אני לא מסוגל להתנתק לגמרי מהש"ת! כאן זכה לגלות ניצוץ שהיה צריך לשלוף אותו מתוך בור תחתיות"

הרע לטוב שזה שחיטת היצר דאמרו בסוכה (נב). והוא הנפש האחרון שבגוף והיותר סמוך לרע בכל מיני תוקף. עכ"ד.

ומובא בספרים שהוא על דרך משל למרגלית טובה שאין כמותה בעולם, שהיה שייכת למלך ונפלה למקום אשפתות מלא בצחנה ורפש, ואין מי שיוכל להוציאה רק בן המלך מחמת עדינות ידיו שהוא בקי בגינוני המלכות ויודע איך להחזיק במרגלית זו. ולכן הוצרך המלך לשלוח את בנו להוציא את האבן הטובה, וכל זה הוא מחמת חשיבות בן המלך שרק הוא יכול ומסוגל להעלות את האבן הטובה ולהחזירה ולהעלותה בכתר המלך. וכן בדור אחרון נשלחים הנשמות הגבוהות ביותר - שרק הם מסגלים להוציא יקר מזולל.

וענין זה גילה הבעש"ט (כתר שם טוב יח): וזל"ק: והמשל למלך שנאבדה לו אבן טובה מתוך טבעתו, והנה עמדו לפני המלך בעת ההוא הרבה מעבדיו ושירי הפרתמים והפחות וסגנים מאנשי מלחמתו עד אין מספר, ועם כל זה לא רצה המלך לצוות להם שיחפשו את האבן הטוב, רק ציוו לבנו יחידו וחביבו שיחפש וימצא האבדה, ויחזירה לאביו המלך, הגם שהיה המלך בטוח בכל אחד משירי ועבדיו שכאשר ימצאוהו יחזירו אותו בשלימות, אף על פי כן לא היה ברצונו שהם יחפשו אותו, כי רצה לזכות את בנו חביבו, וכדי שיקרא המציאה על שמו, ולא עוד אלא שרמז גם כן לבנו חביבו בכמה רמזים מקום מציאתו, כי מתחלה היתה האבדה מדעת המלך מקומה, ועשה הכל רק למען לזכות את בנו חביבו, וכדי שגיע גם להמלך מזה גודל תפארת ושעשועים מבנו, לאמר ראו כי שום בן אדם בעולם לא היה יכול לחפש למצוא זולת בנו. והנמשל מובן שתחילת בריאת העולמות היה, כדי לברר הניצוצין קדישין על ידי אומה ישראלית, כמו שדרשו בשביל ישראל שנקראו ראשית, שהם יבררו ממואלים מותרים וכשרים.

וכתב המהר"ל (נצח ישראל פרק לו) כי לפני שהעולם ישתנה בגילוי המשיח מוכרח שבדור הגאולה יהיה הפסד העולם ולא יוכלו ישראל להציל עצמם אף הגיבור ביותר.

אין כאן 'הוראה' שצריך להשתקע בתוך הרע ח"ו כדי להעלות משם את הניצוצות, מדובר רק לענין נשמות מסוימות שנמשכו ממחצב עליון ורק הם מסוגלים לרדת לבור תחתיות ולדלות משם מטמוניות, אך גם בפרטות יש לכל אחד נפילות לפי דרגתו, ועבודתו לחזק עצמו בכל תוקף.

בענין דור אחרון, משמע בספרי המהר"ל לורי צדוק מלובלין [שדבריהם יובאו לקמן בהמשך] כי הש"ת הועיד עבורינו עבודה קשה מאוד, להתמודד עם נפילות בתוך עמק הבכא, עד שאמוראים היו יראים להיות בדור עקבתא דמשיחא משום שבדור אחרון יש 'נשמות מסוימות' שעבודתם היא להתחזק בתוך כל ההסתרות והנפילות, ובמילים ברורות יותר: שני הצדדים של הנסיון לא יהיו האם לעבור על החטא או להתגבר ולא לעבור, אלא הנסיון יהיה כאשר כבר נפלו לתחתית המודריגה, והצדדים הם: האם להשאיר בתוך שפל המצב ולייאש עצמם, או להתחזק בכל זאת ולהתחיל מחדש. ויש ליקח מכך חיוק עצום ונפלא שלא לייאש עצמו כלל בשום מצב, אף כאשר נפל מאוד ואין בו לא תורה ולא תפילה ולא מידות ולא קדושה, בכל זאת עבודתו היא להתחזק בתוך המצב הזה ולחדש עצמו כתינוק שנולד.

וכל מי שיתבונן יוכל לראות דברים אלו בדברי הגמ' (סנהדרין צח): אמר עולא: ייתי ולא איחמיניה [-יבוא משיח אך אני רוצה לראות בבואו]. וכן אמר רבה: ייתי ולא איחמיניה, רב יוסף אמר: ייתי, ואזכי דאייתי בטולא דכופיתא דחמריה [-יבוא משיח ואני מוכן אפילו לישיב בצל הרעי של חמורו, ובלבד שאראנו]. אמר ליה אב"י לרבה: מאי טעמא, אילימא משום חבלו של משיח - והתניא, שאלו תלמידיו את רבי אלעזר: מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח - יעסוק בתורה ובגמילות חסדים. ומר - יש בו תורה ויש בו גמילות חסדים. אמר ליה: שמא יגרום החטא. ע"כ. והנה מלבד דברי אב"י 'שמא יגרום החטא' אפשר לראות בדברי רב יוסף שהיה אצלו דבר פשוט שיתכן ויהא צריך להתבוסס 'בטולא דכופיתא דחמריה'.

וכתב בצדקת הצדיק (אות קיא) בזה"ל: בעקבתא דמשיחא העיקר הוא רק להוציא יקר מזולל ורק במקום יצר הרע ותגבורת עוונות 'משם יקח' דייקא על ידי תשובה כמו שאמרו בחלק (סנהדרין צח). בן דוד בא בדור שכולו חייב. ונפש כזה הוא מחלקו של משיח וכן דוד המלך ע"ה נקרא שהקים עולה של תשובה כידוע דכנסת ישראל רגליה יורדות וגו' רחמנא ליציל. ובעקבי משיח הנפשות מן הרגלין ושם תגבורת הרע והיצר. ולכך דור של נפשות כאלו דייקא יזכו למשיח כמו שאמרו ז"ל (ב"ר ט, ז) טוב מאוד זה יצר הרע. וכן משיח עצמו נולד ממוקום כזה כידוע מה שאמרו במדרש הנעלם (וירא ק): על בנות לוט ולוט שהם שורש כח היצר הרע ומשם נצמח שורש בן דוד. והיינו שזהו תכלית השלימות שיהיה אז שיתהפך שורש

הבית לכל אברך ובחור חסיד

03-30-44444

סגולת הספר הקדוש
"מאור ושמש" (ב)

בספרו הקדוש מתייחס רבינו המאור ושמש לקשיים ונסינות של עובדי ה' בעבודתם, ומחזקם, כך למשל לענין עבודת התפילה (וילך ד"ה ע"ד ישי): והענין הוא כי הנה ישנם כמה בני אדם מעובדי ה' אשר קודם תפילתם הם מכינים עצמם במחשבתם ומקשרים עצמם בה' יתברך בגודל התלהבות האהבה והיראה, וכן עושים הכנות כמה שעות קודם התפילה ואף על פי כן לפעמים בעת התפילה מתקררין מעט מחום תבערת יקוד לבבם ותפילתם היא קרה ואינה גבוהה ויקרה בערך, אמנם ה' יתברך ברוב רחמיו הוא מצרף אותה המחשבה וההכנה שהיתה קודם התפילה ומחברה עם מעשה התפילה, או איזה מצוה אחרת שעושה שהכין עצמו מקודם לכן בדחילו ורחימו ובשעת עשיתה נתקרב מתוקף תשוקתו, וכן לפעמים האדם מחשב לעשות מצוה והיא במחשבתו כמה שנים ואינה מוציאה מכח אל הפועל עד כמה שנים אחר כך, ואף על פי כן הקב"ה מצרף לה גם ראשית מחשבתו שחשב עליה קודם כמה שנים, ועל ידי זה המצוה נעשה גדולה ויקרה ועל ידי זה הזכויות מכריעות, וזהו כובש שעל ידי צירוף המחשבה הם כבידות.

במקום אחר כתב (נח ד"ה אלה): דהנה עיקר עבודת ה' שיהיה תמיד בשמחה, כי מדת העצבות מזיק מאד לעבודת הבורא. ועיין בספר הישר לרבינו תם גנות מדה זו של העצבות. ומטבע האדם הרוצה לעבוד ה' באמת שיש לו מעט עצבות מחמת שמעשיו אינם ישרים בעיניו שדומה לו תמיד שמעט בעבודת ה', על כן צריך להתחזק עצמו נגד מדה זו להיות תמיד בשמחה, וביותר יש לאדם עצבות כשהולך בתום ושוקד בעבודת ה' באמת ורצונו ותשוקתו תמיד להרבות כבוד שמים, בראותו שחס ושלום בני דורו אינם הולכים בדרך הישר לה', אזי מעשיהם של אותו הדור הם מעציבים מאד את הצדיק, ובפרט בראותו שבני דורו מכעיסים נגד ה' אזי ביותר הוא נעצב, וצריך אז התחזקת יותר ויותר לעבוד את ה' בשמחה כדי שלא יפול כמדת העצבות חס ושלום. וזה פירוש הפסוק איש צדיק תמים היה בדורותיו, רצה לומר שמשבח את הצדיק נח שאפילו בדורותיו שהיו רשעים ומכעיסים נגד רצונו יתברך שמו היה מתחזק בצדקתו לעבוד את ה' יתברך שמו בשמחה. וזה נרמז במלת היה כדאיתא בכמה מקומות במדרש (ויקרא רבה י"א, ז במדבר רבה י"ג, ה) שכל מקום שנאמר והיה הוא לשון שמחה, וקל להבין. עכ"ל.

ידוע שאתד מהיסודות החוזרים ונשנים בספר הוא התקשרות לצדיקים, אבל יותר מזה חוזר ונשנה בספרו ההתחברות לעובדי ה', ואפילו כשמונה את מעלת ההתחברות לצדיקים הוא מרבה לבאר שכשמגיע לצדיק הוא פוגש שם עובדי ה' אחרים ואז מבין את דרכי עבודת ה' (כמבואר בפ' מסעי ד"ה א"ר אלה, וכן בריש פרשת ראה). ועיין במאור ושמש ריש פרשת קדושים שכתב: "אבל להשיג הקדושה העליונה אינו זוכה עד שידבק עצמו אל אנשי ה' עובדי ה' באמת ולהשתתף עמם יחד בעבודה רבה הן בתפילה והן בלימוד התורה, ועיקר המצוות הכל יהיה בכנסיה יחד עם מבקשי ה' ואז יוכל להשיג הקדושה העליונה. ולפי רוב העם המתקבצין יחד לעסק עבודת ה' כן שורה עליהם הקדושה העליונה, כמו שאמרו חכמי המשנה (ברכות מט): לפי רוב הקהל כך הן מברכין, כי לפי רוב הקהל כן משיגים הקדושה העליונה שברוב עם הדרת מלך, אבל אם האדם ירצה לפרוש עצמו מן הציבור ולהתבודד עצמו להתפלל ביחיד או לשום עיקר עבודת ה' הנעשה בכנסיה יחד בלתי אפשר שישג הקדושה העליונה, ולא עוד אלא שיוכל לנטות הלילה מרוב גופי תורה אם יתבודד עצמו ויפרוש מן הציבור."

עוד כתב (קדושים ד"ה ע"ד): דהנה דרכי ה' יתברך שצריך האדם לילך בהם לעבודתו יתברך שמו הם הרבה, אבל העיקר עבודת ה' הוא מאהבה כדי שיוכל לבוא על ידי זה לדביקות בה' יתברך. והנה יש בני אדם שסוברים שדרך עבודה לה' יתברך להגיע לדביקות הוא בהתבודדות, בהתבודד עצמו חדר לפניו מן החדר ולומר שם ואינו מדבר לשום אדם בעולם ואינו מתראה לשום אדם, שזה הוא עיקר עבודה לבוא לדביקות, אבל זה אינו אמת גמור, כי יוכל להיות שיתבודד עצמו כמה שנים ולא ידבר לשום אדם כלל ולא יבוא לאמת כלל. וכך שמעתי פעם אחת מאדמו"ר הרב המפורסם מו"ה אלימלך מליזענסק צוק"ל פירוש על פסוק (ירמיה כג, כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה', שאמר הוא ז"ל רצה לומר שאם יתבודד אדם עצמו בחדר מיוחד בסתר ויהיה סבור שזהו עיקר עבודה, אבל הקב"ה אמר ואני לא אראנו רצה לומר שגם אני כביכול לא אראנו בו, רק עיקר העבודה הוא שיתחבר אדם עצמו עם בני ישראל צדיקים וכשרים ועל ידי זה יוכל לבוא לעבודה לה' באמת ללמוד ממעשיהם הטובים, כי העיקר הוא התבודדות המחשבה לחשוב תמיד ברוממות אלהותו יתברך הגם שהוא בתוך קהל רב ידבק מחשבתו תמיד בהבורא יתברך, כמו שכתב בעל חובת הלבבות בשער הפרשיות כי עיקר הפרשיות הוא שיזמה אדם בעצמו כשהוא בבית מלא בני אדם כרוך מהם, רצה לומר שידבק עצמו במחשבתו בהבורא ברוך הוא כשהוא בטבע לא ידע שיש כאן עמו שום אדם, ובפרט בעת התפילה צריך אדם לבוא לדביקות גדול עד שלא ידמה בעצמו שיש כאן שום בריה רק הבורא ברוך הוא והוא עיקר התבודדות. וגם בעת דברו עם בני אדם פחותי הערך לא יתערב נפשו עמהם רק יהיה פרוש במחשבתו מהם ויחשוב ברוממות אלהותו יתברך עכ"ל

מחלוקת בין הנהגת הי"ש' להנהגת ה'אין'

מדוע אכן דרכם של משה ואהרן נוחנו מה' היא הדרך היחידה להדבק בבורא, והוא מבאר כי גם מי שמוגדר 'צדיק' מצד עבודתו, דהיינו שכל מידותיו מקושרות להב"ה, מכל מקום אם חושב עצמו לישות וחושב שראוי לרוממו ולנשאו על כך שהוא מקושר להשי"ת, אין הוא יכול להשיג את אור ה' כלל, מכיון שהרי הקב"ה הוא אין סוף, ואין שום דרך להשיג את עצמותו יתברך, ורק שכשהצדיק חושב את עצמו ל'מה' ו'אין', ומשפיל את עצמו שאומר שאינו מבין ומשיג כלום, ואינו ראוי לכלום, אזי הקב"ה מצמצם עצמו אליו כמו אב שמצמצם את שכלו לדבר עם בנו הקטן כפי שכלו, ואם כן מי שחושב את עצמו לבעל השגה ובעל יכולת להדבק בבורא, אז גם הקב"ה מתנהג עמו מידה כנגד מידה ואינו משפיל עצמו אליו, וממילא אינו משיג כלום ואין אור הקב"ה שורה בו.

וטעותו של קרח היתה בנקודה זאת ממש, שלא ידע שאי אפשר להשיג את הקב"ה בדרך לקיחה מעצמו בכוח הזרוע דהיינו בעיין המחשבה (-ו'יחס קרח'), ואי אפשר לתפוס בשום מחשבה והשגה, אלא רק על ידי הכנעה, שיכין האדם עצמו להשראת הבורא עליו, ויטהר עצמו מכל דבר המפריע הדביקות.

ובאמת עבודה זאת של משה רבינו היא באמת עבודה שווה לכל נפש כל אחד כפי דרגתו, כי לא תובעים מהאדם מדרגות או השגות גבוהות, רק שיטהר ויכין לבו להשראת שכינתו כאשר שבטח בה לב בעלה וגמלתו טוב ולא רע כל ימי חייה, וכדברי המגיד (אור תורה סימן שצט) מדל"י (סי' עז (פח)). אור האמת (יא.): הרחק משכן רע (אבות פ"א מ"ז). כי היום הוא בקל להשיג רוח הקודש יותר מזמן הבית. כמשל המלך שיצא מביתו לדרך, אזי אפילו בן כפר שאינו הגון לבוא לפני המלך בהיותו בבית מלכותו, ובדרך יכול לדבר עם המלך ולהביא אותו אצלו בפונדק שלו. כך האדם, מיד כשהושב בדביקות השם יתברך אזי שורה עמו. וכשיזדמן לו איזה תאוה אל יעשה אותה, או איזה מחשבה זרה אל יפנה אליה, שלא יפרוד ממנו ית', ויעשה הכל לשמו ית'. וזהו הרחק משכן רע, מכח השכן הגדול השורה אצלך הרחק הרע. עכ"ל

בפרשתינו בה חולק קרח על משה ואהרן, נראה כי הדיון העיקרי בין קרח למשה ואהרן היא על הנושא של התקשרות לצדיקים. בעוד שמושה רבינו נצטווה מפי הגבורה שכל ישראל יתקשרו על ידו לקב"ה, סבר קרח שהדרך הראויה היא 'כל העדה כולם קדושים' כל אחד יכול להתחבר לה' לבדו דרך החלק אלוך ממעל שבו וכמאמרו 'ובתוכם ה'', ולא הבין את סדר ההשתלשלות המחייבת ירידת השפע מלמעלה למטה בהדרגה, והיינו שכל נשמה ונשמה מקבלת את השפע של ידיעת ה' מהנשמה הגבוהה ממנה שמישיגה יותר את הקב"ה, ולכן נמשלו כל נשמות ישראל לקומת קדושה אחת שלימה, יש נשמות בראש ויש נשמות בבחינת ידיים ויש נשמות בבחינת רגלים וכו' (כמבואר בספר התניא פ"ב).

אך בעומק העניין היתה כאן מחלוקת נוספת ויסודית, והיא בין הנהגת הי"ש' לעבודת ה'אין'. קרח סבר שכל אחד מישראל יכול להחשיב את עצמו למציאות מושלמת וכמאמרו 'כי כל העדה כולם קדושים', ולפי זה ניתן לעבוד את ה' באופן של ישות, כבן העובד את אביו וידוע שיש לו חשיבות אצל אביו מחמת עצמו. משה ואהרן לעומתו מסרו לישראל את דרך העבודה שקיבלו מפי הגבורה ונחנו מה', ביטול גמור לקב"ה, כמי שאומר רע עצמו 'מה אני', שמרגיש עצמו אפס ואין ממש, שיודע שכל רגע ורגע מתחדשת חיותו מאין סוף יתברך הן בנשמה והן ברוח ובנפש וגוף, ונמצא שאין לו מציאות נפרדת כלל.

וכלשון רבינו בכתבי קודש (כז): 'וירא משה כו' כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם' (שמות לב כה). כי נעשו בעלי קומה בגוף, ואמר 'מי לד' אלי' (שם כו), 'ויאספו [אלין] כל בני לוי' הדבקים בד' ואמר 'הרגו איש בנו ואחיו וקרוביו' (שם כז). כי בסוד ב"ן בא השבירה, מי שאומר שהוא בן להקדוש ברוך הוא ויש לו גסות כו'. וזהו שאמר שצריך להרוג בחינת בן ואחיו וקרוביו למקום, רק צריך להיות בבחינת מ"ה". עכ"ל.

ורבינו מבאר (אור תורה (סימן קמ), מגיד דבריו ליעקב (סימן רנ (רסא)), דברות המגיד (קרח מאמר ב עמוד רכה))

משה ואהרן מסרו לישראל את דרך העבודה שקיבלו מפי הגבורה ונחנו מה', ביטול גמור לקב"ה, כמי שאומר רע עצמו 'מה אני', שמרגיש עצמו אפס ואין ממש, שיודע שכל רגע ורגע מתחדשת חיותו מאין סוף יתברך הן בנשמה והן ברוח ובנפש וגוף, ונמצא שאין לו מציאות נפרדת כלל.